

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ТЕХНІЧНОГО
НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ (ВИПУСКОВА)**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора

з навчальної роботи

ВСП «Фаховий коледж

МНУ імені В.О.Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

«27» серпня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»**

Освітньо-професійний ступінь:

фаховий молодший бакалавр

Галузь знань:

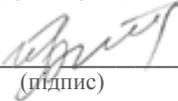
07 Управління та адміністрування

Спеціальності:

072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: **Біркowska Ірина Сергіївна**, викладач другої категорії циклової комісії технічного напрямку підготовки (випускова)

Ірина БІРКОВСЬКА
(прізвище та ініціали)

Програма затверджена на засіданні циклової комісії технічного напрямку підготовки.

Протокол № 11 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Ксенія САНАЙКО

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.
Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

1. Навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Напрямок підготовки 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринк»	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1,5	Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр	Лекції
		14 год.
		Лабораторні роботи
		20 год.
		Самостійна робота
		56 год.
		Вид контролю: контрольна робота

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 34 год. – аудиторні заняття, 56 год. – самостійна робота.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

2.1. Метою є вивчення історико-економічного досвіду та ідей видатних представників економічної науки; формування уявлень про особливості розвитку окремих країн; визначення факторів та причин швидкого розвитку одних країн та відставання інших у різні проміжки часу; поглиблення та розширення знань з економічної теорії; формування теоретичної бази для аналізу проблем сучасної економічної політики; підвищення економічної та загальної культури фахівця з економіки.

2.2 Завдання курсу: на методологічних засадах цивілізаційної парадигми розвитку суспільства сформувати сучасне економічне мислення та світогляд студентів; забезпечити засвоєння ними знань і методів історичного аналізу економічних процесів.

Міждисциплінарні зв'язки: Дана дисципліна не потребує передумов вивчення інших дисциплін, але, в свою чергу, готує студентів до вивчення дисциплін: «Економіка підприємства», «Фінанси підприємства», «Статистика», «Бухгалтерський облік».

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими загальними компетентностями:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК6	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК3	Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури
-----	--

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен досягти таких запланованих результатів навчання:

Програмні результати навчання (ПРН):

РН4	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем
РН6	Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1

Тема 1. Історичний розвиток господарства суспільства – об'єкт історико-економічних наук.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічні думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.)

Кредит 2

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (кінець V – XV ст.)

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).

Кредит 3

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.). Київська школа політичної економії. Науковий внесок І.В.Вернадського в історію економічної думки.

Тема 7. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)

Кредит 1.

Тема 1. Історичний розвиток господарства суспільства – об'єкт історико-економічних наук

Предмет історії економіки та економічної думки включає в свій аналіз ідеологію, політику, релігію й інші фактори з погляду того, як вони впливають на розвиток економіки й економічної теорії.

Принципи та методи історико - економічного пізнання: збір, класифікація. Інтерпритація та аналіз фактів; історичні, системні, історико-порівняльний методи; методи соціальної психології.

Функції та завдання історії економіки та економічної думки. Основні функції: пізнавальна, пропедевтична, світоглядна, ціннісна, методологічна, прогностична

Періодизація історичного розвитку господарств суспільства, опирається на ідеї лінійно поступального підходу, збагачених ідеєю вдосконалення ремесел як джерела прогресу. Формаційний підход. Комплексний критерій – державі й економічні перетворення – поклали в основу періодизації історії економічного розвитку України вчені Б.Ф.Заболоцький, М.Ф. Кокошко.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій

Господарство як сфера буття людини в первісному суспільстві. Зміни в суспільстві, які відбувались при проходженні людством шляху від первісного людського стада до родової й сусідської громади, до створення племен і їхніх союзів.

Тип господарства – просте привласнююче господарство збирачів, мисливців, рибалок. Праця як проста кооперація, тобто співробітництвом людей без розвинутих форм суспільного поділу праці. Поділ за статевовіковою ознакою: чоловіки полювали, жінки займалися збиранням злаків і коріння, готували їжу, старі виготовляли знаряддя праці.

Найбільш ранні ремесла: обробка деревини, деревної кори, шкір, плетиво кошиків, кончарство.

Суспільство та господарська діяльність в первісній історії України. Трипільська культура. Господарський розвиток країн Давнього Сходу та його відображення в економічній думці.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічні думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.)

Суспільство крито-мікенської цивілізації та особливості його господарської сфери. Уклад життя, особливості розвитку суспільства.

«Осьбовий час» та становлення сучасних цивілізацій. Зміна міфологічного мислення новою системою уявлень про світ. Формування філософських напрямків у Китаї й Індії, пов'язаних з осмисленням дійсності, вчення Заратустра в Ірані про світ, висупи пророків у Палестині, час Гомера, філософії Параменіди, Геракліта, Платона.

Пошук шляхів підвищення продуктивності праці. Пошук нових форм соціально-політичної організації суспільства й нових технологій.

Східна цивілізація та її характеристика. Виникнення соціальної нерівності. Ідеї про необхідність втручання держави в економіку, регламентацію суспільних відносин. Визначення кінцевої мети політики – збагачення сарбниці держави за рахунок податків з населення, митних зборів, штрафів, прибутків державних підприємств.

Західна цивілізація та господарський розвиток античних держав. Виникнення полісів, колектів громад аграрних та торгово-ремісних. Стимули торгівлі: постійна потреба в хлібі, поповнення рабів, проблема надлишків продукції, збільшення населення, колонізація.

Формування античної економічної думки: діяльність законодавців і реформаторів (Лікурґ, Драконт, Солон, брати Гракхи й ін.), «політико-економічний напрямок» (Ксенофонт, Платон, Аристотель), «агрономічний напрямок», представлений працями суспільних і державних діячів Давнього Риму: Катона, Варрона, Колумели, Цицерона, які займалися переважно проблемами організації й функціонування великого (латифундії) і середнього (вілли) господарства (мікрорівень).

Кредит 2.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (кінець V – XV ст.)

Генезис та основні риси феодального господарства. Форми феодального землеволодіння. система господарських відносин, в основі якої лежала власність феодалів на головний засіб виробництва – землю, і залежне становище робітника - селянина, що базувалося як на економічному, так і на позаекономічному примушенні. Пануючим типом господарства - натуральне, тобто таке, що виробляло усю продукцію для внутрішнього споживання, практично не вступаючи у відносини обміну.

Етапи розвитку феодальної системи: західноєвропейський феодалізм, який вважається класичним, поділяється на ранній (V– X ст.), розвинутий (XI– XV ст.), пізній (кінець XV–середина XVII ст.). Дрібне виробництво, індивідуальні знаряддя праці.

Середньовічне місто. Форма господарства – гратне і натуральне. Розвиток ремесла і торгівлі. Поглиблення поділу праці. Міста середньовіччя – осередки розвитку ремесел і торгівлі. Виникнення цех.

Формування феодалних відносин у Київській Русі. Процес закріпачення проходив поступово через ряд проміжних форм залежності: закупи (люди, які опинилися у борговій залежності через неповернення позики – купи); рядовичі (ті, хто склав угоду – ряд – про визнання залежності від феодала взамін покровительства); ізгої (люди, які втратили зв'язок зі своєю соціальною групою). Повністю залежні селяни звалися холопами.

Економічна думка епохи середньовіччя. створенням нових господарських відносин, виникненням нових політико-етнічних спільнот

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.)

Господарство країн Західної Європи. Технічні досягнення. Перехід від дрібного до великого виробництва, поява нових галузей промисловості. Економічні умови географічних відкриттів. Значення Великих географічних відкриттів для господарства Західної Європи. Наслідки революції цін. Зміни у сільському господарстві. Зміни у сфері обігу і розподілу.

Вплив буржуазних революцій на економічний розвиток. Зміна умов щодо земельних відносин. Мануфактурне господарство. Розвиток сільського господарства та торгівлі в Голландії. Наслідки для суспільно-економічного розвитку Європи буржуазної революції в Англії.

Меркантилізм, економічне вчення епохи первісного нагромадження капіталу. Характерні риси економічної теорії.

Кредит 3

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.). Київська школа політичної економії. Науковий внесок І.В.Вернадського в історію економічної думки

Господарство країн Західної Європи та Америки. Перехід від феодалного до індустріального суспільства. Колонізація європейцями Південної Америки. Розвиток Сполучених Штатів Америки, причини війни за незалежність. Наслідки війни.

Соціально-економічне становище європейських країнах. Період правління жирондистів у Франції. Розвиток зовнішньої торгівлі морських переведень в Голландії. Національний ринок Великобританії. Зміни в податковій системі Великобританії.

Промисловий переворот: швидкий розвиток індустріального суспільства, аграрний переворот і політика обгороджування, активізація мануфактурного процесу. Виникнення резерву робочої сили. Технічний прогрес.

Класична політична економія. Розвиток капіталістичних відносин. Гарантія з боку держави вільного підприємництва, вільної конкуренції, вільної торгівлі, вільного ціноутворення.

Класична політична економія – це напрям економічної думки кінця 17 – II пол. 19 ст., представники якого розвінчали протекціоністські ідеї меркантилістів і заклали наукову базу методологічних і теоретичних досліджень ринкових економічних відносин.

«Школа фізіократії» Ф. Кенета Ж. Тюрго, економічне вчення Адама Сміта.

Еволюція класичної політекономії в I пол. XIX ст. Завершення класичної традиції. Представники англійської класичної школи – Т Мальтус, Ж-Б Сей, Ф. Бастіа, Д. Рікардо, Н. Сеніор.

XIX ст. – зародження та подальший плідний розвиток професійної економічної науки в Україні. І.В. Вернадський – це представник класичної політичної економії в Україні. Мав широке коло наукових інтересів в економічній науці: теоретико-методологічні питання, історія економічної думки, зовнішня торгівля, аграрні відносини тощо.

Наукові праці І.В. Вернадського “Критико-історичне дослідження італійської політекономічної літератури до початку XIX ст.” (1849) та “Нариси з історії політичної економії” (1858), дають право стверджувати, що Іван Вернадський – історик економічної думки. Ці роботи є безперечним важливим досягненням для свого часу.

Тема 7. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)

Перша світова війна та її економічні наслідки. Війна спричинила розпад чотирьох імперій: австро-угорської, німецької, османської і російської. Німеччина втратила її колоніальні території і такі країни як Чехословаччина, Естонія, Фінляндія, Латвія, Литва, Польща та Югославія отримали незалежність.

Структурні зміни, пов'язані з мілітаризацією економіки у провідних країнах світу. Інтенсивна економічна криза на початку 20-х років.

Розвиток господарств країн світу у 20-х рр. План Ч. Дауеса. План Дауеса відрегулював репараційні платежі, сприяв ввозу іноземного капіталу в Німеччину. Величезні капіталовкладення, висока господарська культура і національна самосвідомість німецького народу сприяли стабілізації господарського життя країни.

Світова економічна криза 1929–1933 рр. 3 березня 1933 року в Німеччині до влади приходить фашистський режим Гітлера.

Прискореними темпами здійснювалася мілітаризація економіки. До 1937 р. почали працювати 300 військових заводів. Військове виробництво та витрати на озброєння у 1932-1938 рр. збільшилися у 10 разів. Державні замовлення стали джерелом збагачення великих монополій.

1933 р. - Реалізація економічної програми в Англії демократичною партією на чолі Ф.Д.Рузвельтом.

Теорія конкуренції Е. Чемберліна: основною умовою оволодіння ринком, або суттю монополії, є контроль над пропозицією, а отже, над ціною,

який досягається взаємозаміною конкуруючих товарів, тобто «диференціацією продукції».

Економічна теорія Дж. М. Кейнса. Дж. Кейнс обґрунтував неможливість саморегулювання капіталістичної економіки на макрорівні та необхідність державного втручання в економічні процеси. Новаторство економічного вчення полягало у перевазі макроекономічного аналізу над мікроекономічним.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лек.		сем.	пр.з	с.р.	
1	2	3	4	5	6
Кредит 1. Економічна думка періоду формування світових цивілізацій.					
Тема 1. Історичний розвиток господарства суспільства – об'єкт історико-економічних наук.	10	2	2	-	6
Тема 2. Господарство первісного суспільства та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій.	10	2	2	-	6
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічні думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.)	10	2	2	-	6
Кредит 2. Народження теорії політичної економії.					
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (кінець V – XV ст.)	15	2	2	-	11
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	15	2	4	-	9
Кредит 3. Розвиток економічних теорій ринкової економіки, національна економічна думка.					
Тема 7. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	15	2	2	-	11
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.). Київська школа політичної економії. Науковий внесок І.В.Вернадського в історію економічної думки.	15	2	4	-	9
Всього:	90	14	20	-	56

6. Теми лекційних занять

№	Тема	Год
1	Лекція №1. Історичний розвиток господарства суспільства – об'єкт історико-економічних наук.	2
2	Лекція №2. Господарство первісного суспільства та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій.	2
3	Лекція №3. Особливості господарського розвитку та економічні думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.)	2
4	Лекція №4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (кінець V – XV ст.)	2
5	Лекція №5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	2
6	Лекція №6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.). Київська школа політичної економії. Науковий внесок І.В.Вернадського в історію економічної думки	2
7	Лекція №7. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2
Всього:		14

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Семінарське заняття №1.</i> Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	2
2	<i>Семінарське заняття №2.</i> Господарство первісного суспільства та ранніх цивілізацій	2
3	<i>Семінарське заняття №3.</i> Трипільська культура. Вікентій Хвойка, 1893р.	2
4	<i>Семінарське заняття №4.</i> Господарський розвиток та економічна думка Східної та Західної цивілізації (VIII ст. до н. е. – V ст. н. е.)	2
5	<i>Семінарське заняття №5.</i> Феодальна система господарства та економічна думка Європейської християнської цивілізації (V – XV ст.)	2
6	<i>Семінарське заняття №6.</i> Економічна теорія періоду зародження ринкових відносин. Меркантилізм	2
7	<i>Семінарське заняття № 7.</i> Класична економічна теорія. Економічне вчення А. Сміта як перша спроба системного	2

	аналізу ринкової економіки	
8	<i>Семінарське заняття №9.</i> Аналіз економічних теорій на тлі економічних подій. Аналіз «Хреста Маршала»	2
9	<i>Семінарське заняття №11.</i> Новаторські ідеї М.І.Туган-Барановського у сфері грошей і грошово-кредитного обігу	2
10	<i>Семінарське заняття №12.</i> Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.)	2
Всього:		20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Короткий зміст	Форми контролю
1.	Тема 1. Історичний розвиток господарства суспільства – об'єкт історико-економічних наук.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння методологічних підходів та критеріїв до періодизації ІЕЕД; розуміння актуальності і ролі ІЕЕД у підготовці сучасних фахівців	Опитування Перевірка знань
2.	Тема 2. Господарство первісного суспільства та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій.	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; виявлення особливостей основних етапів еволюції первісного суспільства; розуміння причин розпаду первісної доби	Опитування Перевірка знань
3.	Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічні думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.)	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння основних закономірностей розвитку господарства і економічної думки в період рабовласництва	Опитування Перевірка знань
4.	Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (кінець V – XV ст.)	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; закріплення знань щодо основних закономірностей розвитку господарства та економічної думки епохи феодалізму. Знати особливості господарського розвитку та економічної думки у	Опитування Перевірка знань

		ранньофеодальних і феодально-розд-роблених державах Європи та пам'ятки економічної думки Київської Русі	
5.	Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей формування передумов ринкової економіки в країнах Західної Європи	Опитування Перевірка знань
6.	Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	Вивчення лекційного матеріалу, пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури за заданою тематикою; засвоєння особливостей розвитку ринкового господарства в період становлення національних держав; виявлення характерних рис етапів розвитку класичної школи політичної економії	Опитування Перевірка знань
7.	Тема 7. Київська школа політичної економії. Науковий внесок І.В.Вернадського в історію економічної думки.	Знати: Умови формування вітчизняної економічної думки, формування наукових поглядів І.В. Вернадського, школа І.В.Вернадського	Опитування Перевірка знань
8.	Тема 8. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	Знати: перша світова війна та її економічні наслідки, розвиток господарств країн світу у 20-х рр. План Ч. Дауеса, світова економічна криза 1929–1933 рр. , теорія конкуренції Е. Чемберліна, економічна теорія Дж. М. Кейнса.	Опитування Перевірка знань
	Разом		

Теми рефератів:

1. Торгівля стародавнього світу.
2. Причини кризи античної системи господарювання.
3. Економічні проблеми в працях вчених античного світу.
4. Торгові гільдії
5. Економічна роль феодального міста

6. Економічні погляди Ф.Аквінського
7. Наслідки великих географічних відкриттів.
8. Фінанси, банки і капіталізм.
9. Торгова політика меркантилізму
10. Економічне значення буржуазних революцій
11. Джерела, методи та результати первісного нагромадження капіталу.
12. Теорія вартості А.Сміта
13. Теорія абсолютних переваг Д.Рікардо
14. Специфічність поглядів школи фізіократів
15. Промисловий переворот (Англія, Франція, Німеччина, США)
16. Теорія трьох факторів виробництва Сея
17. С. Сісмонді – представник дрібнобуржуазної течії
18. Оригінальність теорії вартості Прудона
19. Теорія криз Т. Мальтуса
20. Методи встановлення і підтримання «справедливого» устрою суспільства Ш.Фур'є
21. Практична діяльність Р.Оуена
22. Концепція вартості К.Маркса
23. Українська економіка кінця ХІХ сторіччя
24. Роль іноземного капіталу в розвитку промисловості України (ХІХ ст.)
25. Економічні погляди М.І.Туган-Барановського
26. Соціально-економічні ідеї народництва, його особливості в Україні.
27. “Прусський” та “американський” шляхи розвитку капіталізму в сільському господарстві.
28. Ідея «економічного виховання нації» в працях Ф.Ліста.
29. Спільні та відмінні риси «старої» та «молодої» історичної школи
30. Психологічна теорія відсотку Е.Бем-Баверку
31. Недоліки теорії економічної рівноваги Л.Вальраса
32. Теорія інноваційного розвитку економіки Й.Шумпетера
33. Особливості методології маржиналізму
34. Причини виникнення неокласичного синтеза
35. Соціально-психологічний інституціоналізм Т.Веблена.
36. Соціально-правовий інституціоналізм Дж.Р.Коммонса.
37. Кон'юнктурно-статистичний інституціоналізм У.Мітчелла.
38. Д.Гелбрейта. Теорія трансакційних витрат.
39. Економічна теорія прав власності Р.Коуз (США)
40. «Основний психологічний закон» Дж.М.Кейнса
41. Теорія мультиплікатора.
42. Основні важелі державного впливу на економіку за Дж.М.Кейнсом.
43. Американський варіант кейнсіанства. А.Хансен, С.Харріс. Принцип акселератора.
44. Теорії «економічної динаміки» Р.Харрода (Англія) та «економічного зростання» Є.Домара (США).
45. Проблеми зростання і розподілу в посткейнсіанських теоріях (Дж.Робінсон, Т.Сраффа, Н.Калдор).

46. Вплив другої світової війни на економіку провідних країн. План Маршалла.
47. Економічне відродження ФРН (реформи Л.Ерхарда).
48. Теорії монополії та конкуренції (Дж.Робінсон, Е.Чемберлін, Й.Шумпетер).
49. Вчення про виробничу функцію. Функція Кобба-Дугласа.
50. Лондонська школа неолібералізму (Ф.Хайек).
51. Фрайбурзька школа ордолібералізму. Теорія порядків.
52. В.Ойкен і його концепція «ідеальних типів господарських систем».
53. Теорії «соціального ринкового господарства» та «сформованого суспільства».
54. Монетарна модель циклу М. Фрідмена.
55. Ідеї «економіки пропозиції» (А.Лаффер, К.Мандел).
56. Теорія «раціональних очікувань» (Т.Сарджент, Р.Лукас, С.Фішер).
57. «Нові індустріальні країни», причини їх швидкого економічного піднесення.
58. Динаміка міжнародних економічних відносин і основні риси світового господарства в 90- ті роки ХХ ст.
59. Вплив на світову економіку розпаду СРСР та світової соціалістичної системи господарства.
60. Концепцій технологічного детермінізму.
61. Теорія «стадій економічного зростання» У.Ростоу.
62. «Нове індустріальне суспільство» Д.Гелбрейта.
63. Економічна теорія прав власності Р.Коуз (США).
64. Теорії трансформації капіталізму. «Народний капіталізм». «Коллективний капіталізм» Г.Мінза та А.Берлі.
65. Концепції футурології і глобальне моделювання.
66. Моделі «змішаного економічного ладу»: німецька, французька, скандинавська, лейбористська.
67. Економічна політика більшовиків у 1919-1920рр. (політика «воєнного комунізму»).
68. Нова економічна політика і її значення для відбудови народного господарства.
69. Позитивні і негативні наслідки індустріалізації та колективізації. Голодомор 1933 року.
70. Розвиток кооперації в Україні.
71. Особливості кризи економіки України в 90-х роках ХХ ст.
72. Еволюція кредитної і банківської системи незалежної України.
73. Перспектива використання природно-рекреаційного потенціалу України._

Індивідуальні завдання

1. Поясніть, що розумів Арістотель під «економікою» і «хремастиком»?
2. Які два види «справедливих цін» обґрунтував Ф.Аквінський

3. Політика протекціонізму у сучасній економіці.
4. Поясніть зміст наступного положення фізіократів: “Промисловість і торгівля існують тільки завдяки сільському господарству. Сільське господарство постачає сировину для промисловості і товари для торгівлі і оплачує як ту, так і іншу”.
5. Що розуміється під “догмою Сміта”?
6. В яких економічних питаннях Д.Рікардо не погоджувався з А.Смітом?
7. Поясніть зміст наступного положення фізіократів: “Промисловість і торгівля існують тільки завдяки сільському господарству. Сільське господарство постачає сировину для промисловості і товари для торгівлі і оплачує як ту, так і іншу”.
8. Чи правильними були розрахунки Т.Мальтуса? Наведіть докази як на користь, так і проти його теорії народонаселення.
9. Розкрийте сутність “закона Сея”.
10. Чому С.Сісмонді пропонував обмежити розвиток капіталізму?
11. В чому полягала ідея “народного банку” П.Ж.Прудона?
12. Що означає термін “утопія”?
13. Чи відповідають методи впровадження утопічних теорій їхній меті досягнення загальної справедливості та рівності?
15. Що таке “селянський соціалізм”?
17. Як М.Туган-Барановський розумів взаємозв’язок цін та грошей в обігу?
18. Ідеї якої економічної школи були розвинуті представниками історичної школи?
19. Як економічний закон розумівся в “старій” та “молодій” історичній школі?
20. Сформулюйте закон спадної граничної корисності і спадної граничної продуктивності.
21. З поглядами якого економіста середньовіччя схожа психологічна теорія процента Е.Бем-Баверка?
22. Хто до Л.Вальраса розробляв теорію економічної рівноваги?
23. В чому полягає динамічний характер економічної теорії Й.Шумпетера?
24. Назвіть відмінності неоінституціоналізму від інституціоналізму.
25. Наведіть приклад неоінституціонального підходу до якогось суспільного явища.
26. Економічні та політичні рекомендації Дж.Кейнса мають короткостроковий чи довгостроковий характер?
27. Чи бажана інфляція в економічній теорії Дж.Кейнса?
28. В кейнсіанській теорії гроші відіграють активну чи пасивну роль?
29. В чому схожість поглядів представників посткейнсіанства і марксизму?
30. Чим “спонтанний” порядок Ф.Хайека відрізняється від “конкурентного” порядку В.Ойкена?
31. Назвіть відмінності неокласичних теорій економічного зростання від неокейнсіанських.
32. В монетаристській теорії гроші відіграють активну чи пасивну роль? Чи можуть гроші впливати на реальні змінні?

33. Ваші особисті враження від “Економікса” П.Самуельсона.
34. Які особливості розвитку сучасного суспільства зумовили виникнення теорій технологічного детермінізму?
35. Економічні теорії добробуту мають колективістський чи індивідуалістичний характер?
36. Радянська економічна думка: ідеалізм чи матеріалізм?

Завдання для аналізу висловлювань з позиції сучасної економічної науки і господарської практики

1. “Гроші – це велике колесо обігу” (А.Сміт).
2. “незручність виникає не тому, що виробляється занадто багато, а тому, що виробляють не те, що потрібно”. (Ж.Б.Сей)
3. “Підвищення вартості праці неможливе без відповідного зменшення прибутку” (Д.Рікардо).
4. Населення незмінно зростає там, де зростає виробництво засобів до існування, поки цей процес не наштовхнеться на могутні й очевидні перешкоди. (Т.Мальтус).
5. „Для створення цінності необхідно щоб з корисністю поєдналася рідкість не абсолютна, а тільки відносна” (Є.Бем-Баверк)
6. „Проста людина застосовує вчення по граничну корисність на практиці набагато краще, ніж формувала це вчення політична економія”. (Є.Бем-Баверк)
7. „Нерівномірність багатства.. – серйозний деф кут у нашому економічному улаштуванні” (А.Маршалл)
8. „Кожне збільшення капіталу і праці, вкладених в опрацювання землі, породжує в загально пропорційно менше збільшення кількості одержаного продукту, якщо тільки зазначене збільшення не збіглося в часі з удосконаленням агротехніки. (А.Маршалл).
9. „Виробництво – має співвідноситись із суспільним доходом, і ті, хто заохочує до безмежного виробництва, не турбуючись про те, щоб визначити цей дохід, штовхають націю до загибелі, сподіваючись відкрити їй шлях до багатства (С.Сімонді).
10. „Народи можуть банкрутувати і від того, що витрачають дуже багато, і від того, що витрачають дуже мало”. (С.Сімонді).
11. „Золотий вік людства не позаду нас, а попереду” (К.А.Сен-Сімон)
12. „Промисловий клас повинен зайняти лідируюче становище тому що він найважливіший, тому, що він може обходитися без усіх інших класів, але ніякий інший клас не може обходитися без нього, тому що він існує своїми власними силами і своєю власною працею” (К.А.Сен-Сімон)
13. Одного економічного ідеалу не може бути для народів, так само сукня не шиється за однією міркою”.(В.Рошер).
14. Жоден закон, одна політична установа, жодна форма правління не можуть бути однаково застосовані до всіх народів і на всіх ступенях розвитку. (Гільдебрант).
15. Моральні норми і традиції, а не інтелект і розважливий розум дозволи людям піднятися над рівнем дикунів. (Т.Веблен)

16. Життєвий рівень має природу звички. Він є буденним мірилом і визначає звичний порядок реагування на визначені стимули. (Т.Веблен).

8.Форми та методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.

9. Метод оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проектів, творчих завдань, тощо.
- для модульного контролю у вигляді письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.
- для підсумкового контролю проведення екзамену (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.).

10. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є підсумковий контроль - екзамен.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувачі вищої освіти:

№з/п	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1	Реферат, есе	1-8
2	Вирішення ситуаційних завдань	1-12
3	Індивідуальне завдання	1-12
4	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-12
5	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-12
6	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-12
7	Контрольна робота	1-12

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Історія економіки та економічної думки»

узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

13. Рекомендована література

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: підручник. 8-ме вид., перероблене і доповнене. К.: Знання. 2019. 702с.
2. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
3. Краус К. М. Політична економія: навчально-методичний посібник (модульний варіант). Полтава: Оріяна, 2019. 274 с.
4. Мацелюх Н. Політична економія. Частина 3. Економічний розвиток: посібник. К.: ЦУЛ. 2020. 230 с.
5. Семененко В. Економічна теорія. Політекономія: посібник. Київ. ЦУЛ. 2019.

428 с.

6. Соколов М. Економічна теорія: Підручник. К.: ЦУЛ. 2019. 532 с.

7. Щетинін А.І. Політична економія: Підручник. К.: ЦУЛ. 2019. 480 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Законодавчі та нормативні акти України. – Режим доступу: www.uazakon.com.

2. Наукова бібліотека НаУКМА – <http://www.library.ukma.kiev.ua/>;

3. Національна бібліотека України імені Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

5. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

6. Хлібова Л.В. Промисловий переворот та особливості становлення індустріального суспільства в Україні / Л.В. Хлібова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13.DNI_2007/Istoria/21080.doc.htm.